



FÅNGA STADENS SJÄL

2019-07-28

Av: Hållbar stad

Alla städer har en själ som kan utvecklas och tas till vara i stadsutvecklingen. Mia Wahlström, teknologie doktor i samhällsplanering, har forskat i städers själ och vad som gör en stad attraktiv.

– Många som pratar om stadens identitet utgår endast från hur staden ser ut. Min utgångspunkt har varit hur människor upplever sin stad eller stadsdel, deras relation till platsen och deras roll i staden, om de exempelvis bor eller jobbar där, säger Mia Wahlström.

I sin forskning analyserar hon upplevelsen av stadens själ, grundat på en enkätundersökning med svar från mer än 2 500 personer i Stockholm, Malmö, Göteborg och Umeå.

En del i att bygga en socialt hållbar stadsdel är att bygga en stark själ och identitet i området. Medborgardialog är ett konkret sätt att få underlag för vilka frågor som är relevanta att ställa inför ett projekt, menar Mia Wahlström. Det blir allt vanligare att utgå från människan i stadsplaneringen och hon ser ett värde i att arbeta tvärvetenskapligt, med exempelvis beteendevetenskap, och förena olika synsätt när en stad ska utvecklas.

Förutom invånarnas relation till platsen finns själen även i den fysiska staden, enligt Mia Wahlström. Symboler som arkitektur, konstverk eller olika typer av gärningar som kommer fram i gator och torg, berättar också om en stads historia och identitet.

– Ska vi utveckla stadens själ måste vi ta fram berättelserna, genom till exempel symboler och konst. Det kan vara en jättefin plats som på olika sätt har en massa berättelser och själ, men om ingen vet om det får platsen inget värde. Därför måste vi låta berättelserna komma fram. Det handlar mycket om kommunikation, säger Mia Wahlström och tar Fristadstorget i Eskilstuna som exempel.

– Det är en symbolisk plats i Eskilstunas historia som handelsfristad. Torget fyller en viktig funktion i berättelsen Eskilstuna, men var en ödslig plats med busshållplatser runt om. Nu har torget byggts om och utvecklats till en mer attraktiv plats. En viktig del i utvecklingsarbetet är att kommunicera berättelserna, så att platsen och själen kommer fram.

Befolkningsmängden i världen ökar och urbaniseringen fortgår i rask takt. Merparten av jordens befolkning beräknas bo i städer inom en ganska snar framtid. Att behålla en trivsamt och attraktiv stad samtidigt som den blir trängre är en utmaning. För att lyckas måste vi skapa luft och andrum för invånarna när det blir trångt. Så kallade pocket parks är ett sätt, säger Mia Wahlström.

– Sedan gäller det också tänka på hur vi bygger. Det är jätteintressant hur vi väljer att bygga, i till exempel infill-projekt, utrymmen mellan två befintliga byggnader – om vi behåller samma stil och struktur som finns eller väljer exempelvis något modernare. Båda kan vara rätt, men det är viktigt att tänka igenom och ta hänsyn till stadens själ. Vad händer med gatans berättelse om vi bygger ett hus däremellan? Vi måste ta reda på vilka platser som är betydelsefulla att bevara. Hur kan vi förändra utan att göra våld på stadens själ?

Har alla städer förutsättning för att bli en attraktiv stad?

– Inte om man använder det vidare begreppet för attraktivitet, det vill säga förutsättningar som jobb och utbildningsmöjligheter. Men om man kan arbeta i en stad och bara bo i en annan, då har alla städer den möjligheten. Alla städer har en själ och möjlighet att synliggöra den för att göra staden attraktiv. Det är jag helt övertygad om.

Mia Wahlströms avhandling inom forskningsämnet planering och beslutsanalys på KTH: *Livable and Sustainable Cities: Explorations of the City Soul and Energy-Efficient Housing based on Swedish Data on Citizens' Preferences.*